

TEMANUMMER: SAMMEN SOM KIRKE I HELE VERDEN

ARTIKLER

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden»
– et forpliktende fellesskap – misjonsavtalene
en kanal til fornyelse av identitet og oppdrag
Dele og Delta - om frivillighet og givertjeneste
Pinse – motivasjon og fornyelse av oppdraget
Anfektelsen

MÅNEDENS SALME

SØNDAGSTEKSTEN

Misjonale ressursar frå Kristi himmelfart til
Sankthans 2021
Pinseaftnen
Pinse dag
2. pinsedag
Treenighetssøndag

LEDER

SAMMEN SOM KIRKE I HELE VERDEN

Da Jesus forlot disiplene Kristi himmelfartsdag var kanskje opplevelsen noe i nærheten av en slags nedstenging, slik vi opplevde den 12. mars i fjor, og igjen på noe ulikt vis over landet dette året. Både i kirken og samfunnet for øvrig har vi som disiplene den gangen måttet oppdage på nytt hvordan vi kan være sammen når det fysiske fellesskapet brått blir borte.

Koblingen mellom himmelfart og pandemi

Kan det finnes noen fruktbare koblinger mellom Kristi himmelfart og pandemi? Jeg forestiller meg at det må ha vært en absurd opplevelse for disiplene. De hadde fått et verdensvidt oppdrag av Jesus, for deretter å bli latt alene igjen, dog med et løfte om nærvær og et håp om at noe skulle skje. De ulike evangeliene utfyller hverandre i beskrivelsen av hvordan disiplene reagerte på dette. Grunntonen er tillit og glede! De gjorde som Jesus sa og vendte tilbake til Jerusalem. Mens de ventet på det som skulle komme, og som de også hadde ulike forventninger til hva skulle være, var de i tempelet hver dag og lovpriste Gud, skriver Lukas.

Vi kan faktisk være sammen som kirke i hele verden på måter vi ikke har sett før. Pinseunderet kan igjen skje i vår tid, slik det igjen og igjen har resultert i brennende hjerter, løsnede tunger og varme hender gjennom kirkens totusenårige historie.

Grenseløst

Det må være opplevelsen av den oppståtte Jesus som ga dem denne tillitsfulle gleden og forventningen. For ellers var jo både situasjonen og oppdraget uhåndgripelig og grenseløst. Fra Jerusalem til jordens ender! Alle folkeslag! Dere! Og det 2000 år før den globale og digitale virkeligheten vi lever i nå, der et budskap kan spres verden rundt i det øyeblikket det lages. Og selv i denne koronatiden, der nedstengte lokalsamfunn, avstand, karantene og isolasjon råder har vi her ved verdens ende hele verden i lomma! Gjennom smart-telefoner, pc-er og nettbrett kan vi kommunisere og dele, informere og skape fellesskap selv om vi ikke kan møtes fysisk, med alle de goder, men også slagsider det bærer med seg. Men å få så mye verden rett inn i livet hele tiden kan

også virke utmattende, og føre til distansering heller enn engasjement. Mange muligheter gir flere muligheter til å scrolle forbi i stedet for fordypning. På tross av den enorme tilgangen til kommunikasjon oppleves verden også i dag grenseløst uhåndgripelig.

Nye muligheter

Apostlene den gang i Jerusalem begynte å gå, møtes, døpe, feire måltid, lese, undervise, forkynne. De begynte å leve misjonsoppdraget, det som gjør at vi har fått del i dette oppdraget, og skal leve det ut som kirke i vår tid, med de mulighetene og begrensningene som vår tid gir oss. Og fra sjokktilstanden 12. mars 2020 satte oss i, der vi på dagen mistet så mye av måtene vi pleier å gjøre det på, har nedstengingen åpnet øynene våre for nye muligheter. Vi kan faktisk være sammen som kirke i hele verden på måter vi ikke har sett før. Pinseunderet kan igjen skje i vår tid, slik det igjen og igjen har resultert i brennende hjerter, løsnede tunger og varme hender gjennom kirkens totusenårige historie.

Med det vi har

I denne utgaven får vi hjelp til å se hvordan misjonsbefalingen kan utfoldes i vår tid og i og med vår kirke. Med utspring i Agder og Telemark bispedømme presenterer vi aksjonen «Sammen som kirke i hele verden». Gjennom fire korte, konkrete og inspirerende artikler får vi verktøy til å se og ta i bruk de mulighetene som vi har i det å være lokal og verdensvid kirke. Som disiplene som satt i Jerusalem og hadde fått dette grenseløse oppdraget fikk kjenne på tillitsfull og glad forventning, kan vi få kjenne på det samme.

Artikkelforfatterne viser oss hvordan vi kan bruke det vi har, og at vi har det vi trenger for å kunne møte vår tids utfordringer med det vi allerede holder på med: Menighetenes misjonsavtaler, frivillighetsarbeid og givertjeneste, involvering lokalt og tilhørighet globalt. «Sammen som kirke i hele verden»

er en aksjon som ikke bare henvender seg utover, men som også kan bidra til forløsning og fornyelse av våre egne menigheter.

I det femte bidraget får vi også med oss misjonale prekenknagger fra Kristi himmelfart til Sankthans!

Løftet om nærvær

Disiplene den gang fikk løftet fra Jesus om kraft og veiledning i møte med det store oppdraget. Det løftet står fast og gjelder også i dag. Den hellige Ånd virker også i vår tid, og gir håp i

håpløsheten, og liv til det som kan synes dødt. Les og la deg inspirere til å være sammen som kirke i hele verden, i tillit og glad forventning til Den hellige Ånds gjerninger i oss, for oss og med oss!

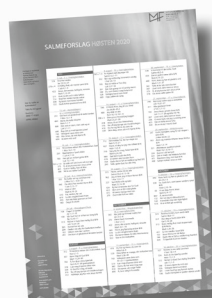

HEGE E. FAGERMOEN
HEGFAG@FREDRIKSTAD.KIRKEN.NO

Vil du ha MFs salmekalender?

Jobber du i kirken og vil ha salmeforslag for årets gudstjenester? Da kan du abonnere gratis på MFs salmekalender!

Be om kalenderen i en e-post til info@mf.no

UTGIS av MF vitenskapelig høyskole og utkommer med 16 nummer i året (ca. hver tredje uke). Redaksjon: professor Harald Hegstad (ansvarlig redaktør), sokneprest Hege Elisabeth Fagermoen, sokneprest Kjersti Gautestad Norheim, universitetslektor Inge Westly. Bokmeldingsansvarlig: Åsmund Aksnes.

Redaksjonssekretær: Åsmund Aksnes.
HENVENDELSER rettes til: Luthersk Kirketidende ved Åsmund Aksnes
tlf. 22 59 05 42
lutherskkirketidende@mf.no
INTERNETT
www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til lutherskkirketidende@mf.no. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord og innlegg 1000 ord.
ABONNEMENT
PRIS kr 795,- pr. år for Norge. Utlandet: kr 1050,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).

KONTONUMMER:
3000.17.41841

Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev, telefon eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra buyandread.com

AKSJONEN «SAMMEN SOM KIRKE I HELE VERDEN»

AV IVAR SANDNES, RÅDGIVER DIAKONI OG MISJON OG LEDER FOR AKSJONSKOMITEEN, AGDER OG TELEMARK BISPEDØMMEKONTOR
IS955@KIRKEN.NO

Bakgrunn

Da koronapandemien slo til med full styrke med nedstenging av landet i mars i fjor, skjønte vi at dette ville få betydelige konsekvenser for store deler av kirkens arbeid både nasjonalt og globalt. Tilbakemeldingene fra kirkens samarbeidsorganisasjoner, som er tilsluttet *Samarbeid menighet og misjon (SMM)*, lot ikke vente på seg. Nedgangen i inntektene til misjonsorganisasjonene tegnet til å bli betydelige, og med det ville søsterkirker og partnere ute som organisasjonene samarbeider med, stå svakere rustet til å møte de store diakonale oppgavene som koronakrisen skapte.

Tross alle utfordringer korona medførte her hjemme, tydeliggjorde pandemien at Den norske kirke er en privilegert kirke med en trygg økonomi som andre bare kan drømme om. De fleste kirker verden over lever under helt andre rammevilkår enn hva vi gjør.

Aksjonen blir til

I lys av den skjeve fordelingen i den verdensvide kirke, tok Agder og Telemark bispedømme initiativet til etablering av innsamlingsaksjonen «Sammen som kirke i hele verden». Begrepet «Sammen» ble det viktige stikkordet for oss i aksjonsgruppa. I dette begrepet ligger et forpliktende kall til å stå sammen med våre søsken verden over.

Aksjonens fokus skulle være lokalmenighetenes engasjement. Den skulle bidra til informasjon om og forståelse av den globale kirkes situasjon. Med misjonsavtalen som utgangspunkt, ble innsamlingen rettet mot menighetens allerede valgte misjonsprosjekt. Slik skulle aksjonen være en del av og i kontinuitet med menighetens allerede eksisterende misjonsengasjement. Og dermed en hjelp til at menigheten kunne oppfylle sine forpliktelser i misjonsavtalen i en ekstra krevende tid.

Årets aksjon

Tilbakemeldingene fra menighetene på fjorårets aksjon viste at mange opplevde aksjonen som berettiget og meningsfull. Mange kreative tiltak ble gjennomført lokalt for å generere inntekter til menighetens misjonsprosjekt. Situasjonen tilsa at det meste måtte skje digitalt. Læringskurven var derfor bratt for mange for å tilegne seg den nødvendige kunnskap om digital innsamling.

Vi lever fremdeles i Koronaens tid. Behovet for å stå sammen er kanskje mer aktuelt enn noen gang for å bekjempe pandemien og konsekvensene av den. En slik aksjon håper vi kan føre til styrket samholdighet menighetene imellom, og økt engasjement for misjonsavtaler og misjonsprosjekter.

Derfor ønsker Agder og Telemark bispedømme å ta initiativ til en ny aksjon i 2021 for å vise at vi står «Sammen som kirke i hele verden». Ni av elleve bispedømmer har sluttet seg til årets aksjon.

Fakta om aksjonen

«Sammen som kirke i hele verden»

Aksjonen 2020

- Fra pinse til St. Hans
- Resultat: Over 185 menigheter deltok
- Innsamlet beløp totalt: Over 2 millioner kroner
- Deltakere: De fleste bispedømmer

Aksjonen 2021

- Aksjonstid: fra Kristi himmelfart til St.Hans.
- Seks uker fra 13. mai til 24. juni
- Innsamlingsaksjonen rettes mot menighetens allerede valgte misjonsprosjekt.
- De fleste bispedømmer deltar

Mer informasjon:

www.kirken.no/sammen

Se også aksjonens facebookside.

Påmelding: www.kirken.no/sammen

– ET FORPLIKTENDE FELLESSKAP – MISJONSAVTALENE EN KANAL TIL FORNYELSE AV IDENTITET OG OPPDRAG

I jobben som daglig leder for *Samarbeid menighet og misjon* gjennom 13 år har jeg reist mye rundt i bispedømmene våre og snakket med kirkelige medarbeidere om menighet og misjon. En erfaring som er ganske slående er hvor ulikt folk møter nye utfordringer. Noen opplever en utfordring som nok en byrde som legges på en allerede overlesset timeplan. Andre har et blikk for muligheter: Hvordan kan jeg bruke dette til å styrke arbeidet med kirkens hovedoppdrag? Hvordan kan den nye utfordringen gi synergi inn i det vi allerede holder på med?

AV KNUT HALLEN, DAGLIG LEDER SMM-SAMARBEID MENIGHET OG MISJON, MELLOMKIRKELIG RÅD/KIRKERÅDET FOR DEN NORSKE KIRKE
KH558@KIRKEN.NO

Ikke jobbe mer, men kanskje annerledes?

Denne forskjellen kan selvfølgelig forklares med hvor man er i livet og hvor presset arbeidssituasjonen er. Men jeg tror også det i stor grad handler om hvilken holdning man møter ting med: Er vi mulighetsorienterte eller problemorienterte som ledere? Vi trenger flere mulighetsorienterte ledere i vår kirke, ikke minst i dagens situasjon hvor kirken har synkende opplutning. Her kan kirke- og misjonshistorien og våre trossøsken rundt i verden gi oss inspirasjon til å tenke utenfor boksen og til å tørre å ta i bruk flere av kirkens talenter og ressurser. Det finnes alltid flere måter å gjøre ting på! Det handler også om å skape en trygg og modig kultur i våre sammenhenger. En kultur der det oppmuntres til å prøve og feile for stadig å lære og være i utvikling.

Muligheter og revitalisering av misjonsavtalen

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» med fokus på menighetens eget misjonsprosjekt er en konkret utfordring som, for den som greier å se det, er et kinderegge av muligheter. For å se disse mulighetene vil jeg først beskrive hva menighetens misjonsavtale/prosjekt er:

Menighetens misjonsavtale har gjennom de siste tiår vokst frem til å bli et konkret tilknytningspunkt for internasjonalt engasjement

i ca. 80% av Den norske kirkes 1170 menigheter. I praksis er misjonsorganisasjonene i SMM (*NMS, Misjonsalliansen, Normisjon, HimalPartner, Israelsmisjonen, Areopagos, Stefanusalliansen*). Se www.kirken.no/smm sammen med Kirkens Nødhjelp og fasteaksjonen de to viktigste globale beina til lokalmenigheter i Den norske kirke. SMM-organisasjonene er derfor viktige verktøy lokalkirken har for å realisere det internasjonale misjonsansvaret og finne sin identitet i oppdraget.

Når et menighetsråd velger et prosjekt fra en av de syv SMM-organisasjonene blir man enig om en gjensidig forpliktende avtale. Organisasjonene bidrar med informasjon og ressurser om arbeidet menigheten vil støtte. Menighet og organisasjon blir enige om hvilke arenaer arbeidet skal løftes frem på. Særlig gudstjenesten og trosopplæringen er sentrale for at dette skal bli en integrert del av den lokale menighets arbeid. Målet er at samarbeidet skal gi ressurser inn i det jevnlige arbeidet, slik at det beriker, utfordrer og styrker menighetens identitet som del av en flerkulturell og global kirke. Oppdraget har organisasjon og menighet i fellesskap. Rent praktisk fastsetter menigheten ofte et årlig innsamlingsbeløp. Et konkret mål for innsamlingen virker ofte motiverende og skjerpene på menigheten og gir større

forutsigbarhet for organisasjonenes arbeid. Dette dreier seg altså om både ånd og hånd. De tre klassiske stikkordene har vært: Informasjon-Bønn-Givertjeneste. Eller i verbform: Lære – Be – Dele!

Kombinerer teologi og praksis

Misjonsavtalene kombinerer teologi og praksis. Fellesskapet med andre trossøsken lærer oss noe om å være kirke. Ved å forstå vårt internasjonale oppdrag bedre lærer vi også å se oppdraget vårt i eget lokalsamfunn. Sammen utgjør vi en forskjell i vårt felles oppdrag. Slik knyttes teologi og praksis sammen i konkrete prosjekter og gjensidig transformerende læring.

Å engasjere menigheten i et eller flere misjonsprosjekt er en mulighet til perspektivutvidelse. Det er noe befriende i å se at det er mange måter å gjøre ting på. Det er mange måter å være kirke på rundt om i verden. Hvis vi ikke har kunnskap om det er det lett at vi kjører oss fast i noen spor og tror at måten vi gjør det på er «slik det må være».

«Sammen»-aksjonen som har grodd frem nå i koronatiden (2020-21) er et verktøy for å realisere denne avtalens forpliktelse. Det er også en mulig drahjelp for de 20% av menighetene som foreløpig ikke har noen avtale til å gjøre dette. Misjonsavtalen kan skape nytt fokus på en spennende del av kirkens arbeid som for store deler av våre medlemmer ikke er særlig kjent.

Corpus Christi

«Sammen som kirke i hele verden» sier i en setning hva det å ha en misjonsavtalene dreier seg om. Det handler ikke om at «*vi skal hjelpe dem*», men om en dypere samhörighet. Kirken i verden er *en kropp*, Corpus Christi, jfr. 1.Kor.12.

Som det ene brød vi deler i nattverden hører vi som døpte organisk sammen med både Kristus og hele hans kirke. «Brødet som vi bryter, gir det ikke del i Kristi kropp? Fordi det er ett brød er vi alle en kropp. For vi har alle del i det ene brød.» (1.Kor.10.16-17)

Det er både spennende og utfordrende å applisere legeme-tanker på vår rike norske folkekirke som del av Kristi mangfoldige kropp i verden.

I dette oppdager vi vår identitet og vårt oppdrag

som døpte og sendte. I vår vakre dåpsliturgi sies det: « *Dette er NN, Guds barn, døpt inn i vår menighet og Kristi verdensvide kirke.*»

I dåpen har den nye fødsel skjedd. Vi har fått en grunnleggende identitet og tilhørighet i liv og død.

Vi har gjennom dåpen blitt podet inn på Livstreet og blitt en del av Kristi kropp. Denne dype tilhørigheten handler både om fellesskapet med Kristus, og med hans kropp, «Kristi verdensvide kirke.»

Den handler om å være og å hvile, men også om å bruke våre unike ressurser i meningsfullt liv og tjeneste. Som døpte er vi «Sammen som kirke i hele verden».

Dåp og sendelse er også et sentralt tema i Kirkemøtesaken «Dnks globale oppdrag» som er i prosess frem til Kirkemøtet i november.

Styrke menigheten på flere plan samtidig

«Sammen som kirke i hele verden»-aksjonen gir, for den mulighetsorienterte, mange gevinster og vinn-vinn dynamikker:

a) Det handler bl.a. om å styrke menighetens *identitet* som del av en flerkulturell og global kirke.

b) Styrke menighetens forståelse og funksjon i Kirkens felles *oppdrag*.

c) Styrke menighetens *digitale kommunikasjon og kompetanse*, ikke minst for å nå bredere ut og kommunisere bedre med våre medlemmer og lokalsamfunnet.

d) Styrke kompetansen på *innsamling både praktisk og som del av forkynnelsen* (om digital innsamling se Tore Gullaksens veileder, www.kirken.no/sammen).

e) Aksjonen gir en konkret mulighet til å involvere personer som ikke vanligvis spørres om å bidra. Et eksempel kan være noen som er gode på sosiale medier. Dermed blir det et dobbelt misjonalt fokus. Menigheten kan utvikle kontakten med nye mennesker i lokalmiljøet samtidig som vi styrker den globale kirkens livsviktige arbeid.

På denne bakgrunn oppfordrer vi alle menighetene i Dnk til å være med på å vitalisere sin misjonsavtale ved å delta i aksjonen. Skulle din menighet ikke ha et slikt prosjekt er det en god mulighet til å komme i gang.

DELE OG DELTA - OM FRIVILLIGHET OG GIVERTJENESTE

I januar 2021 vedtok Kirkerådet en satsing på frivillighet i Den norske kirke. Givertjeneste og inntektsskapende aktiviteter regnes som en del av den frivillige innsatsen, og derfor er også givertjenesten en del av den satsingen som er vedtatt. Dette skjer akkurat tre år etter at Agder og Telemark bispedømmeråd startet et prosjekt som hadde som målsetning å øke gaveinntektene i menighetene og utløse større frivillig engasjement. Undertegnede ble ansatt som prosjektleder.

AV TORE GULLAKSEN, SENIORRÅDGIVER AGDER OG TELEMARK BISPEDØMME
TG489@KIRKEN.NO

Frivillighet og givertjeneste

Vi som forkyrnere har et ansvar for å hjelpe våre menighetsmedlemmer med å ordne og organisere både vår frivillige innsats og vår givertjeneste. Når vi gir av vår tid kan vi bidra til felleskapet med de genuine evnene vi har. Da får vi oftest mye mer glede tilbake.

Når det gjelder organiseringen av vår givertjeneste er det viktig at folk kan konsentrere den om noen valgte områder. Dette gjelder særlig den faste regelmessige givertjenesten. Kanskje skal man være såpass bevisst at man deler sin givertjeneste i tre eller fire; til egen menighet, til internasjonal diakoni og til utbredelse av evangeliet. Noen legger også inn kirkelig undervisning eller andre tema. Hvilke organisasjoner eller formål som velges er opp til den enkelte, men vi som forkyrnere bør gi råd om å ha et bevisst forhold til givertjenesten og til frivillighetstjenesten nettopp fordi det gir mye glede og velsignelse.

Dele og delta

Målet er å engasjere mennesker til å dele og delta, slik at resultatet blir både økt deltakelse og økte gaveinntekter.

Den som sår sparsomt, skal høste sparsomt, og den som sår med velsignelse, skal høste med velsignelse. ⁷ Enhver skal gi det han har bestemt seg for i sitt hjerte, ikke med ulyst eller av tvang. For Gud elsker en glad giver.

Dette er hentet fra 2. Kor 9,6 og kan stå som en programklæring når vi utfordrer folk

til å delta og til å dele. Ikke av tvang, ikke på grunn av at noen mener at man må, men fordi det er velsignelse i å så rikelig, vi får mer igjen enn det vi bidrar med.

Det flotte med velsignelse er at det skapes noe hos den som deler og den som deltar. Det gjør noe med meg som giver eller frivillig. Men gaven eller tiden min fører også til velsignelse hos andre. Velsignelsen kan være i egen menighet eller hos søsterkirker og partnere i Sør.

Derfor er det viktig å oppfordre folk i våre menigheter til å være ansvarlige med det vi har av materielle goder, våre evner og vår tid. Dette må bli en del av vår forkyrnelse. Vi må hjelpe folk til å se gleden og velsignelsen i å bruke evner, ressurser og tid på arbeid for våre medmennesker. Gjennom arbeidet i menigheten og sammen med de som er lenger borte, men som likevel kommer tett på oss gjennom daglige nyhetssendinger. Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» gir en mulighet til akkurat dette.

Det er ikke slik at vi må være frivillige medarbeidere i vår menighet, eller en regelmessig giver til menighetsarbeid, misjon eller nasjonal og internasjonal diakoni. Men det gir så mye mer tilbake – «den som sår med velsignelse, skal høste velsignelse». Dette er ikke lov, men evangelium.

Paulus fortsetter slik: «Og Gud makter å gi dere all sin gave i rikt mål, så dere alltid og

under alle forhold har nok av alt, ja, har overflod til all god gjerning.»

Dette er vel en god beskrivelse av svært mange av oss. Vi har nok av alt. Derfor kan vi dele. Og på den måten ha «overflod til all god gjerning».

Det handler ikke om mengden tid eller penger jeg bruker eller gir til misjonen. Men om at det jeg bidrar med står i et riktig forhold til de evner og ressurser jeg rår over. Når jeg deler og deltar mottar jeg rikelig tilbake.

Vi kan være rause med det vi har av materielle goder og dele med andre. De fleste av oss har mye vi kan dele. Noen har mindre de kan gi, men alle kan dele noe slik Jesus sa når han så den fattige enken som ga to småmynter

i tempelkisten. «Den fattige enken har gitt mer enn noen av de andre som la penger i tempelkisten, for de gav av sin overflod, men hun gav av sin fattigdom, alt hun eide, alt hun hadde å leve av».

Arne Myskja sier det fint i salmen «Kjære Gud når eg bed» nr. 717 vers 2 i Norsk salmebok:

*Hjelp meg Gud til å gi, både penger arbeid og tid
I den tenesta der eg er sett, slik at eg kan
forvalte den rett.*

*Gi meg kraft til å dele mitt brød, med dei
menneska som er i nød.*

*Hjelp meg søkje fornying og fred, Høyr meg
kjære Gud når eg bed.*

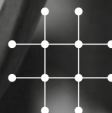
VID
vitenskapelige
høgskole

Kirkelige studier i Tromsø

**VID Tromsø tilbyr tverrfaglig
praktisk kirkelig utdanning for
diakon, kirkemusiker/kantor,
kateket og prest.**

Studietilbudet omfatter praktisk-diakonal utdanning (30 stp) for diakoner, praktisk-kirkelig kateketikkutdanning (60 stp), praktisk-teologisk utdanning for prester (60 stp) og årsstudium i kirkemusikk for kirkemusikere/kantorer. Utdanningene er tverrfaglige og samlingsbaserte på deltid og kan kombineres med jobb eller andre studier.

For mer informasjon, se vid.no

VID

PINSE – MOTIVASJON OG FORNYELSE AV OPPDRAGET

Det at Ånden kom på pinsedag ble ikke bare kirkens fødselsdag en gang i historien. Pinsebudskapet utfordrer oss på å regne med Åndens gjerning i oss og med oss i dag. I pinsen ligger det gode håp om at vi kan være med og bringe troen videre. Hva er det som motiverer en menighet til å ta ansvar for et prosjekt langt borte, når det fortsatt er så mange oppgaver i nærmiljøet? Hva motiverer oss til tro og hva motiverer oss til å gå videre med oppdraget?

AV RUNE RASMUSSEN, SPESIALPREST INKLUDERENDE KIRKELIV AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME, INKLUDERINGSRÅDGIVER KIRKERÅDET (25%)
RR687@KIRKEN.NO RUNE.PREST@KIRKEN.NO BLOGG: WWW.RUNERASMUSSEN.BLOGG

Hva motiverer til tro?

Det er også i dag viktig å understreke at den indre motivasjonen til misjon og tjeneste ikke først og fremst er en forpliktelse eller et ytre krav. Apostlenes gjerninger begynner ikke med en henvisning til misjonsbefalingen: – Hør her, Jesus har jo sagt det, nå må vi følge opp! Snarere begynner den med et løfte om håp og kraft. «Dere skal få kraft når Den Hellige Ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og like til jordens ender» (Apg.1,8)

Misjonsbefalingen uten Den Hellige Ånds utrustning og kraft kan bli et krav. På samme måte kan åndelighet eller kirkeliv uten misjonsbefalingen komme til å miste sitt mandat og sin retning. Ånden gjør sitt arbeid og gir kirken utrustning til misjonsoppdraget. Misjonsbefalingen og Åndens gjerning har begge sin plass og betydning i motivasjonen for oss som menigheter i dag.

I vår folkekirkevirkelighet møtes misjonsbefalingen av dåpsbefalingen, som jo er den samme (Matteus 28,18-20). Vi er stolt av å være en folkekirke, og nettopp derfor må vi være misjonerende. For kristen tro lagres ikke i menneskers hjerter gjennom generasjonene. Hver generasjon må vinnes på nytt gjennom trosopplæring og kall til etterfølgelse. Tradisjoner er viktige og kan overleveres fra generasjon til generasjon, men samtidig blekner de eller forgylles de gjerne på veien.

Det som for en generasjon kunne oppleves som uendelig frigjørende og gledefylt, kan for neste generasjon oppleves som ytre krav.

Misjonsbefalingen og all trostradering trenger stadig fornyelse. Den må hente sin kraft fra pinsedagshendelsen og en fornyelse av pinseerfaringen. Denne fornyelsen kan se forskjellig ut fra generasjon til generasjon, men er nødvendig for at en levende tro kan gis videre også i folkekirken. Dette bør kanskje være sentrum i forkynnelsen ved pinsetider.

Den gresk-ortodokse patriarken, Ignatius IV av Antiokia sa følgende på Kirkenes Verdensråds møte i 1968:

Uten Den Hellige Ånd:
Er Gud langt borte,
Kristus forblir i fortiden,
Evangeliet bare død bokstav,
Kirken er bare en organisasjon,
Autoritet blir bare dominans,
Misjon blir bare propaganda,
Liturgi bare besvergelse,
Kristent liv en slags slavementalitet.

Men, med Den Hellige Ånd
Står kosmos opp og stønner med Guds rikes fødselssmerter,
Da er den levende Kristus til stede,
Evangeliet er selve kraften i livet,
Kirken viser frem treenighetens liv,
Autoritet blir en frigjørende tjeneste,
Misjon blir en pinsedag,

Gudstjenesten feirer vi både i forventning og med ihukommelse, Menneskers handlinger blir guddommelige, Kom Hellig Ånd til oss i dag og fyll våre hjerter med din nåde.

Slik møter forventningen oss om at Den Hellige Ånd kan skape fellesskap i tjeneste og misjon i vår tid. Dette kan ikke organiseres frem, det kan ikke bare bygges på tradisjon. I møte med Den Hellige Ånd kan livet og håpet forløses og oppdraget både skape noe i vår menighet og i det verdensvide fellesskap.

Identitet i oppdraget

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden»¹ ønsker å sette oppdragets fornyende karakter i sentrum. Tyngden av kristen vekst og fornyelse finner vi i dag i kirkene i det globale Sør. Ved å ta ansvar for det oppdraget vi som menigheter har fått via menighetens misjonsprosjekt, kan vi oppleve berikelse og få større forståelse for oppdraget også lokalt. Når menigheter i Norge jobber med å legge til rette for at vi skal se våre søsken i deres vekst og smerte, bringes vårt fellesskap inn i livsforbindelse med Kristi verdensvide kirke.

Mange kristne sliter i dag med sin egen og kirkens identitet. En følelse av nederlag preger ofte kristne menigheter og fellesskap. Kan vår holdning til misjonsoppdraget og den retning vi går sammen gi oss tilbake frimodigheten? Skal dette skje, trenger vi å se nærmere på hva vi tenker om oppdraget og hvordan dette oppdraget berører kirkens og menighetens identitet og selvforståelse.

Dypt i hva det vil si å være menighet ligger budskapets grensesprengende kraft. Å bringe lokale menigheter i forbindelse med kirker som opplever vekst, ofte under forfølgelse og nød, kan være en øyeåpner for oss i trauste norske menigheter. I et slikt møte kan vi se både oppdraget og fornyelsen som misjonsperspektivet skaper. Et slikt møte bærer i seg kraft til endring, håp og egen besinnelse.

Aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» setter fokus på det dyptgripende fellesskapet enhver kirke har, ikke bare med hele kirken i Norge, men med den verdensvide kirke. Når vi henleder oppmerksomheten på fellesskapet med voksende og lidende kirker verden over

formes vår egen identitet. Da forstår vi bedre hvem vi selv er. I dette speilbildet og den identiteten som da løftes frem for menighetene, ligger spiren til fornyelse av evangeliet i vår egen kultur og i «min» menighet.

En misjonal menighet

Kan det være at kimen til å forstå vår egen situasjon som folkekirke, i en etter-kristen tid, ligger i å oppdage tilhørigheten til den verdensvide kirke? Ved å se forbindelseslinjen mellom oppdraget hos oss selv og misjonsoppdraget «ute», lærer en menighet verdifulle sider ved det å være kirke i dag. Å se på oss som «givere» til misjon, bør erstattes av et «sammen»-persektiv. Det er dette «sammen»-perspektivet som ligger bak aksjonen «Sammen som kirke ...».

Det er en stor forskjell mellom å være menighet i en mer eller mindre kristen kultur, slik som det tidligere var i Norge, og å være en misjonal menighet i en etter-kristen tid.

Når en menighet utfører sitt oppdrag i en mer eller mindre felles kultur av kristne verdier og et tilnærmet enhetlig verdensbilde, blir oppdraget annerledes enn i vårt samfunn i dag. Det å lede mennesker som kulturelt forstår og står nær den kristne tro tilbake til en aktiv menighetstilhørighet var en gang vårt oppdrag. Utfordringen med å være menighet i vår sammensatte virkelighet er langt mer krevende.

I dag må menighetene våre selv være misjonerende. Vi kan ikke ta for gitt at mennesker uten videre deler det grunnleggende i et kristent verdensbilde og dermed forstår det budskapet som formidles. Det kristne metanarrativ som vår kultur bygger på, deles ikke lenger som en kulturell fellesnevner. En misjonal kirke erkjenner at det å bygge en kristen identitet i vår kultur ikke uten videre er lett. Å bygge en trygg kristen identitet i oss som Jesu etterfølgere kan være en lang prosess ikke bare i andre land, men også her hos oss. Derfor står vi nå i enda større grad «sammen» med den verdensvide kirke i oppdraget med å bygge tilhørighet til den kristne fortellingen. Midt i denne utfordringen står «Sammen som kirke i hele verden»-aksjonen.

Med en misjonerende menighet tenker vi på en menighet som har restrukturert alt den gjør med den hensikt å være misjonerende

og møte menneskene i sin kultur. Dette gjelder ikke bare utadrettet virksomhet, men også gudstjenesten, trosopplæring og lederoppfølging. Kirkene i Norge trenger i dag, mer enn noen gang, å gjenfinne sin identitet i møte med den verdensvide kirke. Å «ha et misjonsprosjekt» kan da altså bli noe langt mer enn å gi noen penger til misjon. Det blir et spørsmål om vår identitet og hvem vi er. Det blir et spørsmål om hva vi skal være og hvordan vi finner vår egen identitet i en verden i stor endring.

Når vi altså ber om tilslutning til aksjonen «Sammen som kirke i hele verden» våren 2021 ønsker vi noe langt mer enn å samle inn penger. Vi ønsker å utfordre. Utfordre oss selv til fornyelse av vårt oppdrag ved Åndens gjerning, og gjennom det til en besinnelse på vår opprinnelige identitet som menighet. Slik at vi enda sterkere knyttes sammen med våre søsken verden over.

.....
Noter

1 Se www.kirken.no/sammen

Studere religionspsykologi ved siden av jobb?

Høsten 2021 tilbyr vi religionspsykologiemnet *Ritualisering og eksistensiell meningsdannelse etter ond og brå død*.

Emnet gir innsikt i hvordan religionspsykologisk kunnskap kan belyse ritualisering av død ved sorg og kriser for sentrale samfunnsinstitusjoner i lokalsamfunn som skole, arbeidsplass, foreninger og kirken. Emnet vil fokusere på bruk av ritualer og symboler i bearbeiding av brå dødsfall ved ulykker, katastrofer eller terror.

Emnet fremmer kompetanse som er viktig for lærere, prester, politikere og andre som har ansvar for psykososial krisehåndtering i lokale og nasjonale sammenhenger.

Søknadsfrist 15. juni.

Mer informasjon finner du på mf.no/religionspsykologi

MF VITENSKAPELIG
HØYSKOLE

MÅNEDENS SALME MAI 2021

MÅ DIN VEI KOMME DEG I MØTE (N13 624)

T: KELTISK O: HANS-OLAV MØRK 2005 M: NICKOMO CLARKE 1989

AV ESTRID HESSELLUND OG SINDRE EIDE

ESTRID.HESSELLUND@EIDEFORLAG.NO / SINDRE.EIDE@EIDEFORLAG.NO

Gjenåpning av samfunnet. Det skjer gradvis nå, i flere trinn. Blir det en vanlig sommer i år? Hva venter oss i dagene som kommer? «Må din vei komme deg i møte» synger vi i salmen som er kalt «Irish blessing», «Irsk velsignelse». Den gamle teksten fra keltisk spiritualitet omkring 500-tallet formidler forhåpning og trøst. Det er som den vil si: «Ikke bekymre deg. Ikke vær redd. Du har noe godt i vente.» Vinden skal «alltid være bak din rygg». Solens «lys skal leke på ditt kinn», og regnet vil «falle vennlig mot din jord».

Det er et kjennetegn ved keltisk spiritualitet at Gud handler gjennom naturen. Opplevelse av naturen og fornemmelse av det hellige nærvær i alt det levende er tydelig i tekster fra denne tradisjonen. Naturbegrepene kan både ha en konkret og en åndelig betydning. Vinden gir assosiasjoner til Den hellige ånd. På pinsedagen «lød det som når en kraftig vind blåser» (Apg 2,2). Regnet kan stå for Guds opprettholdelse av livet. Regnet som Guds gode velsignelse over mennesker og hele skaperverket. «Jeg lar regnet falle i rett tid, regn til velsignelse skal det være. Trærne på marken skal bære frukt, jorden skal gi sin grøde, og folk skal bo trygt i sitt land» (Esek 34,26-27). Solen kan stå for Guds nåde og miskunnhet. «Det folket som vandrer i mørket, ser et stort lys. Over dem som bor i dødsdyggen land stråler lyset fram» (Jes 9,2).

Teksten er opprinnelig skrevet på gælisk, det gamle keltiske språket som fortsatt tales i Irland:

«Og n-éirí an bóthar leat». Direkte oversatt: «Må din reise lykkes», «Lykke til på reisen.» I denne gamle bønne er det et «vi» som tar avskjed med en eller flere som skal ut på en reise. Hans-Olav Mørks norske oversettelse bygger på den engelske, som er ganske fri i

forhold til originalen, «May the road rise up to meet you.» I Harald Olsens bok om keltisk fromhetstradisjon (*Ilden fra vest*, Verbum 1999) er innflytelsen fra den engelske versjonen enda tydeligere: «Måtte veien stige opp for å møte deg.»

Melodien oppgis i salmeboken (N13) å være en irsk folketone. Nå viser det seg at dette ikke er riktig.

I kommentarboken til det danske salmebok-tillegget *100 Salmer* (Eksistensen, dansk forlag 2017) opplyses det at også melodien har preg av keltisk tradisjon, men den er skrevet av den britiske sangeren, komponisten og korlederen Nickomo Clarke i 1989. Han er særlig kjent for sine musikkstykker som bærer navnet «Harmonic Temple». Her finnes flere firstemmige korsatser med tekst fra forskjellige tradisjoner. På sin nettside skriver han om bruken av dem: «Når de synges gjentatte ganger på en åpenhertig måte, utvikles en særlig atmosfære – en følelse av å være i et hellig rom – som skapes av harmoniens lyd». Slik kan «Må din vei» brukes, synges om og om igjen, på samme måten som sangene fra Taizé, gjerne i tilknytning til gudstjenestens utgang.

Den keltiske velsignelsessangen avsluttes med et løfte om at Guds gode hånd vil «verne om deg til vi møtes igjen». Den har innholdsmessig slektskap med flere andre salmer i salmeboken, f.eks. «Jeg er i Herrens hender i alt som med meg skjer» (N13 494, vers 2). Hva venter oss i dagene som kommer? Uansett – Gud er til stede i vår fremtid. Vi kan kjenne trygghet i vissheten om at «Guds gode hånd verner om oss - inntil vi møtes igjen».

Lytt til salmen på NRK/TV, «Salmeboka minutt for minutt» (Episode 23) og syng sammen med Hazel Eilertsen og Frænakoret/Canite.

I samarbeid med Eide forlag trykker LK hver måned en omtale av en av de nye salmene i Norsk Salmebok / Den norske kirkes salmedatabase. Omtalen finnes også på www.norsksalmebok.no, der man dessuten kan finne salmeforslag til gudstjenestene.

ANFEKTELSEN

De eldste i min barndoms menighet snakket gjerne om anfektelsen. Noen holder seg borte fra nattverden, sukket de. Noen starter samlivet før ekteskapet! tordnet de. Dette er anfektelser og snublesteiner, sa de. Så dro de fram et digert lømmetørkle, tørket noen tårer og pussa nesa. Og jeg satt med lange fletter på bakerste benk og skjønte ikke helt.

AV ELISABET B BREEN, TEOLOG
ELISABETBBREEN@ICLOUD.COM

«I det siste har jeg dvelt litt ved "Fader vår", skrev en venn i en e-post forleden. - Ser vi bønner om å få vårt daglige brød sammen med tekster om et liv i nøysomhet og omsorg for de fattige, så må vi se at overflod ikke er en velsignelse, men at vi har falt i fristelse. Et forbruk som tilsvarer 3,2 planeter kan vi ikke tillate oss å kalle en velsignelse. Det er situasjonen for forbruket i vårt land.

Vi lever på lån fra kommende generasjoner, vi lever på en måte som har brakt verden i en total økologisk ubalanse med en klimakrise som et av resultatene. Selvsagt må kirken snakke om det! Det undrer meg at det er så vanskelig å få til. Min undring er så stor at den av og til gir meg store anfektelser.» Slik skriver Gjermund Stormoen, naturviter.

Anfektelse, hva er nå det? Ordet er tysk og betyr å fekte mot. Anfektelsen volder uro og tvil. Uanfektet er en som ikke lar seg påvirke, er uberørt, som ser helt «uanfektet ut».

Økologisk sorg, sunn skam og sinne kjenner jeg. Men *Anfektelsen* er relativt ny. Og den skyldes *ikke* at noen glemmer nattverden eller gifter seg med barn i magen...

Min anfektelse er at kirkens budskap sjelden settes i sammenheng med økokrisa, dens drivere og dens ofre. I andakter, gudstjenester og menighetsblad fins kanskje

en bønn for jorda vår. Men lite eller intet om hvorfor klima- og miljøkrisa angår troen og livet. *Selv der det enkelt kunne flettes inn!*

Denne tausheten fører til økt virkelighetsfornekning, sorg, angst, apati og aggresjon. Til tap av forkynnelsestroskaper og troverdighet. Til trening av det grønne skiftet. Til flere ofre i kjølvannet av vår grådighet tilsvarende 3,2 planeter.

Gudskaperverk - vårt hjem, er et rop inn mot tausheten. Bispemøtet leverte sitt Klimahefte i februar 2021: *Vi trenger inspirasjon og mot for å møte klimautfordringene. Bispemøtet tror gudstjenesten gir oss nettopp det. Når vi i dette dokumentet har valgt å reflektere over vår tids store utfordring og krise i lys av gudstjenestens ulike ledd, ser vi tydelig at klimakrisen handler om vår tro på Gud og vårt liv i Guds verden.*

Kristus, klodenes Konge, kom til jorden «uten å ha en stein å lene sitt hode mot». Han ga frivillig avkall på guddommelige privilegier. Han ofret seg selv, ikke andre.

Hvordan reagerer Gud på dansen rundt den sorte gullkalven? På vårt overforbruk, feriereise- og matvaner? På mennesker og dyr som ofres når havet stiger og kloden brenner? Er Gud uanfektet av våre liv?

Som barn var det vanskelig å forstå at troen kan anfektes av andres ikke-handlinger eller handlinger. I dag forstår jeg det litt bedre.

SØNDAGSTEKSTEN

· PINSEAFTEN
 · PINSEDAG
 · 2. PINSEDAG
 · TREENIGHETSSØNDAG

TEMA

MISJONALE RESSURSER FRÅ KRISTI HIMMELFART TIL SANKTHANS 2021

Denne artikkelen peiker på misjonale og internasjonale sider ved nokre av tekstane vi møter i tida frå Kristi himmelfartsdag til Sankthans, som også er tida for aksjonen «Saman som kyrkje i heile verda». Den norske kyrkja er ein del av den globale rørsla som starta i Jerusalem på pinsedagen. Saman med kyrkjer over heile verda er vi ei misjonerande kyrkje. I tillegg til dette temanummeret vil vi i aksjonstida publisere «Misjonale preikeknaggar» på heimesida til aksjonen.¹

AV GEIR SAKSEID, RÅDGJEVAR MISJON OG KYRKJEFAG, MØRE BISPEDØME

GS733@KYRKJA.NO GEIRSAKSEID.BLOGSPOT.COM

Gjensidig velsigning

Den koptiske ortodokse Biskop Thomas, som mange i Norge kjenner gjennom arbeidet til Stefanusalliansen og NMS, var ein av dei som takka ja til å skriva «preikeknaggar» til denne tida i kyrkjeåret. Då eg budde i Egypt som misjonær for NMS, gjekk eg ofte på gudsteneste i den koptiske ortodokse kyrkja. Noko av det som tiltalar meg ved liturgien deira, er måten gudstenesta blir avslutta på: Etter å ha lyst velsigninga, går presten nedover midtgangen medan han skvettar vatn over kyrkjelyden, som står med utstrekke hender og tar imot dråpane. Velsigninga blir noko konkret som folk tar med seg ut i kvardagen.

Konkret blir det også når kyrkjelydar som blir velsigna av Guds ord, tar med seg denne velsigninga vidare ut i verda. Gjennom fasteaksjon og misjonsavtaler er norske kristne med og velsignar søsterkyrkjer og lokalsamfunn over heile verda, både med evangeliet, med reint vatn og med diakonalt arbeid. På same måten får vi velsigning og inspirasjon tilbake frå våre medkristne som vi høyrer saman med. Misjon går i alle retningar.

Himmelfart og løfte om kraft

Pinse er den tredje store høgtida i kyrkja vår. Høgtidene i kyrkjeåret er knytt saman som ledda i ei lenke, og akkurat som jul og påske, har pinsa si førebuingstid. Dei ti siste dagane av påsketida, frå helgetorsdag til pinsedag, er ei førebuing til pinsefesten og treeiningstida. No byrjar forventninga om Anden, som skal gjera læresveinane i stand til å vera vitne om oppstoda.

Kristi himmelfartsdag, eller Helgetorsdag, har mange stader vore dagen for misjonsstemne. Dette er «dagen som stadfestar at kyrkja er misjonal», skriv biskop i Oslo, Kari Veiteberg i «preikeknaggane» om helgetorsdag, «dagen då vi med frimod breier det gode evangeliet, globalt og lokalt. Dagen då vi anerkjenner at kyrkja går ut frå alle til alle på kryss og tvers (og ikkje frå Vesten til resten).» I evangelieteksten i år (Luk 24,46-53) møter vi Lukas sin versjon av misjonsbodet: «i hans namn skal omvendning og tilgjeving for syndene forkynnast for alle folkeslag; de skal byrja i Jerusalem.» Det er den oppstadne Jesus som seier dette til læresveinane før han fører dei ut av byen og blir

tatt opp til himmelen. Her gir han dei også eit løfte om «kraft frå det høge».

Søndag før pinse har også tydelege misjonale sider i alle tekstane, og i år er preiketeksten frå Sakarja 14,6-9. Her får vi ein visjon av den heilage byen, som vi også ser i leseteksten frå Op.21. Frå denne byen skal det renna levande vatn. Dette motivet møter vi igjen på pinseaftan.

For dei som skal preika på *pinseaftan*, er hovudmotivet løftet om Den heilage ande, som er som levande vatn (Joh 7,37ff). Dette skjer eigentleg under lauvhyttfesten, hausttakkefesten der vatn var eit sentralt element i feiringa, men Jesus er kontekstuell i forkyninga og knyter vatnet til løftet om Anden. Jorunn Andestad Langmoen er frivillig og tidlegare assisterande generalsekretær i Israelsmisjonen, og har knytt nokre tankar til dette i «preikeknaggane for denne dagen. «Det ble sagt om vannbærerne at de 'dro opp Den hellige ånd'. Det var en klar forståelse av at vannet symboliserte Ånden», skriv ho i «preikeknaggane».

Dagen har elles eit samlande tema som handlar om å sjå Gud. Moses, Aron og 72 av dei eldste gjekk opp på fjellet og fekk sjå Israels Gud (2 Mos 24,3-11). I evangelieteksten står Jesus fram i tempelet, huset der Guds folk fekk vera nær Gud. Dette gjeld også oss, vi som var «langt borte», men som saman med Israel no har tilgang til Far i éin Ande (Ef 2,17-22).

Den heilage ande samlar og sender

Pinsedagen markerer starten på kyrkja. Her blir løftet om kraft frå det høge oppfylt. Anden blir aust ut over apostlane, og tre tusen blir lagt til. No finst det ingen utlendingar, seier biskop Thomas. For Den heilage ande sameinar alle menneske, sidan Anden blei aust ut over dei fromme «frå alle folkeslag under himmelen» (Apg 2,5).

Det er Anden som er initiativtakaren i misjonen, han som gjev apostlane orda dei skulle forkynt. Mirakelet med tungene ser først ut som ei babelsk forvirring, men er det motsette, for no blir evangeliet forståeleg for alle som var til stades. Det blir lagt eit grunnlag for å forkynta Guds ord til folkeslaga som er spreidd ut over heile verda.

Andre pinsedag har ein svært spennande lesetekst frå Apostelgjerningane (11,19-26) som gir oss eit innblikk i ein misjonal, internasjonal storbykyrkjelyd. Antiokia (sør-aust i dagens Tyrkia) var ein metropol med eit folketal på rundt ein halv million. Kyrkjelyden i denne byen var også multikulturell, med ei stor gruppe gudfryktige grekarar som var komne til tru på Jesus. Det var her i Antiokia at læresveinane først blei kalla «kristne». Seinare (kap 13) ser vi at Antiokia blir utgangspunktet for misjonsarbeidet vidare utover, og her er språkb Bruken til Lukas interessant, når han gjer Den heilage ande til subjektet i misjonen. Det var Anden som bad dei ta ut Barnabas og Saulus til den gjerninga han hadde kalla dei til.

Treeiningssøndagen handlar naturleg nok om den treeinige Gud. Den moderne forståinga av uttrykket *missio dei* vidareutviklar den oldkyrkelege teologien om dei interne relasjonane mellom Far, Son og Heilag Ande. Det er den treeinige Gud som er verksam i misjonen, og kyrkja er ein reiskap i Guds misjon. I «preikeknaggane» vil Arild Bakke frå NMS ta oss nærare inn i tekstane for dagen.

Av søndagane i juni, er det kanskje *andre søndag i treeiningstida* som har det tydelegaste misjonsmotivet, ikkje minst med leseteksten frå Salme 67, som talar om at Guds frelse skal nå alle folkeslag. Men ei hovudsak denne dagen er overgangen frå det gamle til det nye: Frå Johannes døyparen som forløpar til Messias og som vennen til brudgommen; og frå lova til trua (Gal 3). Det er no ingen grenser mellom jøde og grekar, kvinne og mann. Det nye gudsfolket som har vakse fram, er alle «Abrahams ætt og arvingar».

Dei to neste søndagane, *tredje og fjerde søndag i treeiningstida*, handlar begge om det å vera læresvein, med litt ulik vinkling. Og vi har utfordra Misjonsalliansen til å senda oss nokre «preikeknaggar» for 13. juni om kva det vil seia å vera læresvein i dag, i dei samanhengane dei har arbeidet sitt. Søndagen etter handlar det om at den som vil vera læresvein, må ta krossen sin opp og følgja etter Jesus. Kva tyder det for oss i dag, samanlikna med kyrkjer i andre delar av verda der kristne møter tydelegare diskriminering og forfølgjing?

Sankhansdagen markerer avslutninga på aksjonsperioden. Det samlande motivet i dei tre tekstane for dagen er Johannes som bodberar. Utan her å gå nærare inn i detaljane, kan vi stilla spørsmålet: Korleis kan vi sjå lokalkyrkjelydar over heile verda som kan vera misjonale slik som Johannes, på den måten at dei er bodberarar for Jesus inn i stadig skiftande samanhengar? Då treng vi den utrustinga som berre Anden kan gi oss, slik Rune Rasmussen peikar på i sitt innlegg.

I denne artikkelen har vi prøvd å peika på nokre misjonale sider ved tekstane som møter oss i tida mellom helgetorsdag og sankthansdagen. På nettsida og Facebooksida til aksjonen «Saman som kyrkje i heile verda» vil det bli lagt ut «preikeknaggar» med fleire detaljar for kvar av helgedagane i denne perioden.

.....
1 Sjå www.kirken.no/sammen for «Misjonale preikeknaggar» i tida mellom Kristi himmelfart og Sankthans.

PINSEAFTEN

22. mai 2021

2. mosebok 24, 3-11
Efeserne 2, 17-22
Johannes 7, 37-39
Liturgisk farge: Rød

Til dagen

Det er allerede mange år siden politiet ringte den lokale kirketjeneren en pinseaften og lurte på om kirkeklokkene hadde løpt løpsk? Nå hadde de ringt kontinuerlig i nesten en time! Kirketjeneren svarte høflig at det er pinseaften, og da ringes høytiden inn på samme måte som julaften og påskeaften. Politibetjenten takket lett lattermild og noe beskjemet for svaret. På kirkekontoret fikk vi oss en god latter, før et slags alvor seg innover oss: Er pinsen som høytid fjernet fullstendig fra bevisstheten til befolkningen?

Samtidig reflekterte vi over hvordan vi som ansatte i kirken forholdt oss til pinsen som kirkelig høytid, og måtte innrømme at ofte hadde pinsen ikke fått noen særlig oppmerksomhet fra oss. Kanskje kunne det være på tide å gjøre noe med det? Det førte oss inn i nyttige refleksjoner.

Vi så at i vår menighet hadde vi, gjennom trosopplæringsreformen, gjort det til et årlig tiltak å markere pinsen som kirkens bursdag. Det gjorde vi i samhandling med den lokale pinsemenigheten og barnehager i byen. Det er en barnevennlig måte å snakke om pinsen på, og det er også korrekt. Kirken som fellesskap grunnlegges pinsedag. Men kraften som gir kirken liv er Den hellige ånd. Det fikk mindre

oppmerksomhet, og pinsen som mer enn kirkens bursdag, var kommet i bakgrunnen.

Åndens mange oppgaver beskrives flere steder i det nye testamente, blant annet beskrives ånden som kilde, kjærlighet, fellesskap. Den hellige ånd er altså Guds nærvær i verden i dag. Ånden er blant annet knyttet til vannet i dåpen, og i vår tekst lover Jesus at «Den som tror på meg, fra hans indre skal det, som Skriften sier, renne elver av levende vann.» Slik virker Den hellige ånd i oss og i verden, som en kilde som ikke går tom. En kilde som gis som en gave.

Pinseaften kan feires med en aftensang, eller en kveldsgudstjeneste som tematiserer Ånden som kraften som fører til kirkens fødsel, og lengselen etter å erfare Åndens kraft i vår tid, som en indre kilde. I vår menighet forsøkte vi på en aftensang. De store skarer dukket ikke opp, men en etterlengtet, utvidet mulighet til å forkynne Den hellige ånds oppgaver og vesen ble til.

Til tekstene

Kirkens pinsefeiring, ti dager etter oppstandelsen, er et slags speilbilde eller en videreføring av den jødiske shavuot, der jødene feirer at loven ble gitt til Moses. Åpenbaringen og overleveringen av loven kan sees som et punktum eller kolon etter den

jødiske påskefeiringen, der exodus fra Egypt feires. Med loven kommer fortolkningen av frigjøringen fra slaveriet i Egypt, og budene om hvordan fellesskapet skal leve. Loven viser folket hva Guds vilje er. Vi leser om opptakten til dette i 2. mosebok 24. Der får Moses, Aron, Nadab, Abihu og sytti av Israels eldste se Gud. «De skuet Gud, og de spiste og drakk.»

For den kristne tro er påsken med Kristi død og oppstandelse en feiring av skapelsens frigjøring fra slaveriet under synd og død. Pinsen feires til minne om at Ånden gis som en gave til alle, og pinsen kan sees som et slags punktum eller kolon etter den kristne påskefeiringen. Ånden uttrykker og tolker Guds vilje for verden, og veileder fellesskapet til hvordan det skal leve. Åndens oppgaver er slik en videreføring av Moselovens oppgaver. Gud viser med Kristus sin vilje på nytt; at verden skal leve i fellesskap med Gud. Nå kan *alle* skue Gud, pga. Jesu Kristi sonoffer, slik epistelteksten fra Efeserbrevet skriver: *Gjennom ham (Kristus) har både vi og dere adgang til Far i én Ånd.* Alle har tilgang til fellesskapet i Gud, alle som tar imot. Alle kan spise og drikke for Guds åsyn gjennom nattverden.

I Johannesevangeliet kapittel syv, taler Jesus under løvhyttefesten. Han er en jøde som diskuterer med jøder, og mange ulike tema bringes opp. Noen støtter Jesus, andre mener han er på villspor og taler mot loven. Da står Jesus fram og roper ut at den som tørster, skal komme til meg og drikke, og i den som tror på meg skal det renne elver av levende vann. Igjen ser vi spor av fortellingene om Moses, som gir folket vann ved å slå på berget med en stav. Jesus vitner også om at Gud vil gi oss tilgang til en kilde som ikke tar slutt. Vannet Jesus snakker om er et uttrykk for Den hellige ånd, det forklarer teksten selv.

Gjennom tekstene som hvert år er knyttet til pinseaftnen (det er kun en tekststrekke for pinseaftnen), ser vi hvordan hele den hebraiske bibel og den jødiske tro er en grunnleggende kilde til den kristne tro, og til å få innsikt i hva Guds vilje er. Som forkynnere kan vi tilstrebe å unngå å sette det Kristus gjør opp som en motsetning til det Gud gjør i den hebraiske bibelen. Altså forsøke å unngå underteksten: Før var Gud slik, men med Kristus er Gud blitt en helt annen. For dersom vi tar på alvor at

Kristus er i går og i dag den samme, ja, til evig tid, er Guds handlinger med sitt folk i GT et uttrykk for den samme nåde, barmhjertighet og kjærlighet som vi leser om i Det nye testamentet. Og vi kan tydelig bryte med det som finnes av antijødiske tradisjoner i kristen forkynnelse.

Til prekenen

Jeg tror fortsatt det stemmer at pinsen er den høytiden som færrest medlemmer av kirken klarer å gjøre rede for bakgrunnen til, og det kan jo faktisk være et godt utgangspunkt for å fylle pinseaftnen med innhold som oppleves friskt og overraskende. Hvilket passer særdeles bra for pinsen, for overraskende, eller plutselig, ser ut til å være Åndens foretrukne måte å gi seg til kjenne på. I hvert fall skjer det *plutselig* noe overraskende pinsedag, da Ånden fyller hele huset der Maria, Jesu mor, noen kvinner og noen menn er samlet etter at de har sett den oppstandne Kristus bli løftet opp mens de så på (Acta 2,2-3)

De holder seg samlet i salen ovenpå, og er preget av frykt for forfølgelse og drap. Så også på den niende kvelden etter Kristi himmelfart, like før Den hellige ånd gis dem.

Pinseaftnen er derfor en kveld fylt med forventning og lengsel. Pinsen 2021 ser ut til mer enn normalt å stå i lengselens tegn, for over store deler av landet, har det ikke blitt feiret åpne gudstjenester på alt for lenge. Den dype lengselen etter fellesskap, preger mange menigheter.

Ånden er fellesskapets utgangspunkt og befester, for Ånden er fellesskap. Når Ånden fyller hele huset pinsedag, er ALLE samlet på ett sted. Ved dette vesentlige ordet «alle» vitner fortellingen i Acta 2 om at Åndens fylde er en gave. Den er ikke en del av en utvekslingsøkonomi, der visse egenskaper eller oppnåelser må fremvises for å fortjene Ånden. *Alle* var samlet på ett sted, tunges som av ild satte seg på *hver enkelt av dem, alle* hørte sitt eget morsmål talt.

Den hellige ånd har mange navn, og har også ulik kjønnsbetegnelse. Fra Det gamle testamente kjenner vi hunkjønnsordet ruach fra hebraisk. På gresk er ånd et hankjønnsord. I siste nr. av STREK skriver Brian McNeil om at ånd er et hunkjønnsord på arameisk, Jesu

talespråk, og foreslår at vi tiltaler Ånden i våre bønner som hun, som et uttrykk for at Gud er mer enn han. Kanskje kan denne kunnskapen om arameisk være en overraskende og fin utvidelse av gudsbildet for noen årets pinseaften?

For Ånden er fri og blåser dit hun vil. Hun er vår pust, hun er vannet i kroppen vår, hun er fellesskapet mellom oss, hun er kjærlighet. Hun er gitt til oss i dåpen. Og i pinsen får vi feire at denne kilden derfor finnes i vårt indre, og fra den renner det elver av levende vann. Det har Jesus lovet.

Salmer

225 Veni Sancte Spiritus
231 Apostlene satt i Jerusalem
519 Wa wa wa Emimimo
955 Du sender ut din Ånd
226 Kom, regn fra det høye

KARI MANGRUD ALVSVÅG
DOMPROST I FREDRIKSTAD
BORG BISPEDØMME
KA622@KIRKEN.NO

PINSEDAG

23. mai 2021

Gammaltestamentleg lesetekst: 1. Mosebok 1,1-5
Nyttestamentleg lesetekst: Apostelgjerningane 2,1-11 eller 1. Korintarbrev 12,12-13
Evangelietekst: Johannes 14,15-21
Forteljningstekst: Apostelgjerningane 2,1-18
Liturgisk farge: Raud

Ofte kan pinsa opplevast litt abstrakt. Det er vakre stikkord som liv og kraft og fellesskap. Det er bra greier det, men ofte er det vanskeleg å få grep om. Slik er det ikkje i år. I skrivande stund er me inne i fjortande månad i koronatida. For nokre har det vore eit beinhardt år med kriser og tap av tryggleik. Nokre har mista nokon dei var glade i, andre har mista jobben eller kjempa mot konkursen. Det skal ein ikkje gløyme. For mange andre har det vore eit år med keisemd, einsemd og monotoni. Ein har kanskje ikkje grunn til å klage, om ein set ting i perspektiv, men like fullt har erfaringa av den innskrenka kvardagen gjort noko med oss. Joel Halldorf gjorde i Expressen på påskedag freistnad på å tolke denne erfaringa av «lågintens tristesse» under overskrifta «Så tog coronan kål på våra själar». Halldorf samanliknar koronakvardagen med livet i ørkenen. Når ørkenfedrane tolkar ørkenlivet, er det ikkje utan relevans for samtida vår. Dei skildrar ein apati som stig fram av det monotone livet, kallar han *akedia* og reknar han som eit stort trugsmål, sidan han råkar heile mennesket og legg eit melankoliens skjær over alt. Det høyrst kjent ut. I Bibelen er ørkenen ei av dei viktigaste scenane. Dei som vandrar i ørkenen, slepp ikkje unna hete og slit, men dei

får ein lovnad: Gud vil vere nær. I Guds nærvere ligg føresetnadene for at det kan kome nytt liv ut av ørkenerfaringa. Lovnaden om Guds nærvere er også kjernen i pinsedagens evangelium. Syng me gjennom pinsekapitlet i salmeboka, høyrer me tydeleg korleis grunnmønsteret er at Guds nærvere gjennom Anden skaper liv der det var dautt og tungt. Apostlane si oppleving av å få kraft og mot pinsedagen flyt hjå Grundtvig og Blix saman med korleis Anden skaper liv på fyrste skapingsmorgon, i den nordiske våren og i menneskesjela. Eg trur me forstår kva Grundtvig meiner med «matte blikk» og «bleknede kinn» i år, og me lengtar med han etter liv og song og glød i kinna att. Og med det er leida for mi pinsepreike lagd i år.

Livgjevaren i 1. Mosebok

Den gammaltestamentlege leseteksten gjev ein god grunn til å ta opp tråden om Anden som gjev liv. Det er dei fem fyrste versa av skapingsforteljninga sett opp som dagens første lesetekst. I Bibelen som tekstsamling er det i desse versa verdsbiletet vert etablert, og dei kan få same funksjonen i gudstenesta. I essayet «Hjelpemann på Bibelen» (publisert i boka *Bibelsk*, Verbum 2011 og i Samtiden

4/2010) drøftar Karl Ove Knausgård mellom anna omsetjinga av desse versa, særleg vers 2. For han som skjønnlitterær forfattar var det ei stor oppdaging kor store litterære konsekvensar som følgjer av dei vala ein er nøydd til å gjere når ein omset relativt enkle hebraiske setningar. Omsetjingane er like gyldige, men det er stor skilnad på 78-utgåva og 2011-omsetjinga. I 1978 omsette ein «Jorda var aud og tom, og mørker låg over havdjupe. Men Guds ande sveiv over vatnet.» Når ein omset konjunksjonen som innleier den tredje setninga i verset med «men», impliserer ein at der er ein kontrast. Anden, vert skapingsprinsippet som står i motsetnad til mørker og tomleik. I 2011 har ein valt ei meir nøytral sideordning «Jorda var aud og tom, mørker låg over djupet, og Guds ande svevde over vatnet». I den norske omsetjinga er verdsbiletet statisk og ordna i eit hierarki med den eine etasjen over den andre. Den svenske frå 2000 uttrykkjer ein heilt annan dynamikk. Dessutan er rørsleretninga horisontal og ikkje vertikal: «Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte fram över vattnet.» Det skjer rett og slett meir i den svenske omsetjinga. I ei preike på pinsedag kan det vere verd å stanse litt ved at dette vesle verset er så fullt av innhald. På ein måte er det som det vesle punktet den store smellen starta med i naturvitenskapen si skapingsforteljing, pakka fullt av energi. Verset inneheld både støv og Ande og avgrunn. Det berre ventar på å falde seg ut i den lange forteljinga om Gud og verda. Når ein startar med denne teksten, vert det også tydeleg at Anden ikkje er eit teoretisk tema i eit tillegg til truvekjenninga, men ein hovudperson i denne forteljinga.

To tekstar om fellesskap

Eg vert aldri heilt vener med denne ordninga med alternative lesingar frå Apostelgjerningane. Eg deler ynskjet om å lese oftare frå denne boka, men det er ikkje heilt lett å kombinere ei lang lesing frå Apostelgjerningane med påsketida sine ofte korte og abstrakte preiketekstar. No på pinsedagen gjev derimot ordninga stor fridom. Ein kan velje å lese forteljinga om den fyrste pinsedagen frå Apg 2, eller så kan ein lese dei to versa frå 1. Korintarbrief. Å ha forteljinga på plass og gjere litt ut av lesinga har den fordelen at det gjer pinsa noko meir konkret.

Det opnar for å bruke meir av sjølve forteljinga i preika på same måten som ein kan til dømes på julaftan og på påskedag. Samstundes uttrykkjer teksten frå 1. Korintarbrief kortfatta og effektivt noko som ligg i også i forteljinga i Apostelgjerningane: Anden skaper eit fellesskap som bryt skiljelinjene mellom folk. I pinsedagsforteljinga er desse skilja fyrst og fremst til stades i teksten som språkskilnader. Paulus ser dette langs fleire aksar og snakkar også om etniske skilje og skiljet mellom slavar og frie. Same kva tekst ein vel å lese, er det til preikebruk naturleg å late dei tolke kvarandre. Anden inviterer ein til ein fellesskap mellom menneske. Når dette står i skapingsperspektivet frå GT-teksten og kling saman med Grundtvig og Blix sine vår-metaforar, så er det nærliggjande å snakke om fellesskapen som ein del av Guds gode vilje for skaparverket og ein stad der livet kan bløme. Erfaringane frå det siste året har lært oss kor mykje det betyr å vere saman med andre menneske, alt frå venelaget til det nesten kontaktlause fellesskapet med medpassasjerane på bussen. Ein stad på skalaen mellom der ligg også gudstenestene, det synlege uttrykket for den kristne fellesskapen.

Ein tredje tekst om fellesskap

Evangelielesinga på pinsedag handlar også om fellesskap. Ho tek utgangspunkt i ein fellesskap me har høyrte mykje om og har mange bilete av, nemleg fellesskapen mellom Jesus og læresveinane. Uroa mellom læresveinane for at dei skal miste denne fellesskapen går gjennom dei siste kapitla av Johannesevangeliet. Denne delen av evangeliet er skriven slik at det ikkje er heilt lett å velje ut gode lesingar, for det eine temaet er fletta inn i det andre. Når ein byrjar i 14,15, slik evangelielesinga denne dagen gjer, mistar ein av syne dei tre impulsane i byrjinga av kapitlet som gjev talen til Jesus fart og retning. Jesus byrjar med «lat ikkje hjartet dykkar uroast,» og slik vert det tydeleg at det ligg ei uro der som Jesus forsøker å døyve. Tomas innvender at «vi veit ikkje kvar du går», og Filip seier «Herre, syn oss Far». Læresveinane ynskjer å vere saman med Jesus og dei ynskjer å kjenne Gud. Dei fryktar å verte etterlatne som foreldreause born. Når ein har med seg denne bakgrunnen, vert det enklare å sjå korleis sjølve preiketeksten heng

saman. Jesus svarer på denne lengten og desse spørsmåla, og han gjer det ved å peike mot fellesskapen mellom læresveinane. Dei skal elske kvarandre, og midt i mellom dei skal han som den oppstadne framleis vere synleg. Lovnaden om Anden som ein annan «trøystar» eller «talsmann», altså ein annan enn Jesus sjølv, kjem som ein del av dette svaret. Sjølv om avstanden til Jesus vert større, er Anden nær og gjev fellesskap med Gud.

Når forskarar spør om desse siste kapitla i Johannes er eit slags Jesu testamente, så fangar det opp noko viktig. Dei framstiller Jesus som ein som har omsorg for dei han etterlet seg, og han legg alt til rette så dei kan halde fram å leve i den fellesskapen der dei høyrer til. Samstundes er det i desse tekstane tydeleg korleis dei kristne forsamlingane forstår seg som framhaldet av fellesskapen av Jesus og læresveinane. Dei er ikkje berre ein fellesskap av menneske, dei er også ein fellesskap med Gud gjennom Anden. I perspektivet til den lange forteljinga er fellesskapen mellom Gud og menneske ved Andens verk tilbake slik det var då Gud gjekk rundt i hagen saman med dei fyrste menneska – i ein fellesskap som er ope og stadig veksande, og som inkluderer både jødar og grekarar, slavar og frie, av alle tungemål.

Salmevalet

Alle pinsesalmene kan fungere med desse tekstane. Einaste utfordringa er at gudstenesta er for kort. Av dei mange Grundtvig-salmene er det «Kjærlighet er lysets kilde» (nr. 233) som står aller nærast preiketeksten og kan fungere i samband med denne. Eg vil også slå eit slag for den skjulte pinsesalmen «No livnar det i lundar» (nr. 844). Det er mykje vår og lengting i denne, og kanskje er han god og velbrukt når me kjem så langt som til pinse, men det er noko med kombinasjonen av vår-forteljinga og ei folkeleg og stadeigen pinseforteljing som gjer dei tolv versa gode å bruke. I det sjuande verset sender «Gud sin Ande som dogg på turre jord», og det er då det lauvast i lier og livnar i lund (v. 8). Så kjem songen langs strendene og brisingane (me må gå ut frå at det er pinsebrisingane som brenn) gløder kring i grender som ein heilag altareld. Det er så eg får lyst å starte pinseferinga med å ta opp den gamle tradisjonen med å brenne bål pinseaftan og samle så mange som det er smittevernmessig forsvarleg å samle på det tidspunktet. Som ein forsmak på det Gud lovar i pinseevangeliet.

PER KRISTIAN HOVDEN SÆTRE
SOKNEPREST I HORNINDAL,
AUSTEFJORD OG BJØRKE
HOVDEN.SATRE@VOLDA.KYRKJA.NO

Kompetansesenter for
forskning, utvikling og
formidling i kirke og menighet

MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

MF KOM har et bredt tilbud innen menighetsutvikling, videreutdanning, kurs, foredragsvirksomhet, studieturer og forskningsoppdrag.

Se mf.no/kom for full oversikt over våre tilbud.

forskning
utvikling
formidling

2. PINSEDAG

24. mai 2021

Preiketekst: Joh 6,44-47

Lesetekstar: Jes 44,3-5; Apg 11,19-26

Liturgisk farge: Raud

Til dagen derpå

Mange brukar pinsedagsteksten også på andre pinsedag, særleg i kyrkjer der det ikkje har vore pinsedagsteneste, eller på fellesgudstenester. Det er naturleg fordi dagen er framhald av pinsefeiringa. Ein forventar at andredagen har eit pinsetema, men i år med andre tekstrekk får me den einaste preiketeksten som ikkje nemner Anden direkte. Det er berre profetien frå Jesaja som nemner Anden: «Eg auser min Ande over di ætt og mi velsigning over dine etterkomarar.» Epistelteksten viser resultatet av pinsedagen etter at læresveinane hadde blitt spreidd: «Og Herrens hand var med dei. Svært mange kom til tru og vende om til Herren.» Sjølve preiketeksten handlar ikkje om pinsedagen eller Anden, men om dagen derpå etter brødunderet.

Kva skjeddde i går? Får det konsekvensar?

Dette er det mange som spør seg om dagen derpå: Kva var det eigentleg som hendte i går og kva betyr det i dag? Det er gode spørsmål for å lesa teksten ut frå konteksten i versa 22-59.

Dagen etter brødunderet kom folk til Jesus og han seier i vers 26 at dei kom fordi dei åt og vart mette, ikkje fordi dei såg teiknet. Jesus prøver å få folket over frå ei konkret tolking av brødet frå himmelen til ei metaforisk og åndeleg forståing av Jesus som det sanne brødet som gjev åndeleg føde. Poenget er at Gud sørger for sine, både fysisk ved mannabrød i ørkenen og brødunderet og gjennom å senda Jesus.

Preiketeksten er truleg frå ein påfølgande samtale i synagogen i Kapernaum fordi det er «Jødane» som er samtalepartnarar og ikkje folket. Temaet er det same: forståing av brødmetaforen.

Vers 44 er ein nøkkel til å forstå teksten som andre pinsedagstekst: «Ingen kan koma til

meg utan at Far som sende meg, dreg han». Ordet ἐλκύω kan tyda både å dra fysisk og metaforisk å bli dratt og leia av ein indre kraft eller trong. Dette er nettopp Anden si rolle, å dra menneske til Jesus, tenna den indre uro eller svolt. I kapittelet etter, i Joh 7,37-39 brukar Jesus tørst som metafor knytt til Anden. Brødunderet drog mange til Jesus og det er det som gjer det til eit teikn, at det peiker på og drar til Jesus. Men Jesus møter dei ikkje med meir av den same opplevinga, men med noko større: «eg skal reisa han opp på den siste dagen.»

Vers 45 «Alle skal vera opplærte av Gud.» viser til profetiar om den nye pakta når Gud viser nåde mot det fråfalne folket. Jesaja 54,13: «Alle dine born skal lærast opp av Herren; stor blir freden for borna dine.» Jeremia 31,33: «Men dette er pakta eg vil gjera med Israels hus i dagar som kjem, seier Herren: Eg legg mi lov i sinnet deira og skriv henne i hjartet deira. Eg skal vera deira Gud, og dei skal vera mitt folk.» Vers 46 viser at det ikkje gjeld generell åndeleg kunnskap, men eksklusivt openberinga gjennom Jesus. Vers 47 oppsummerar kva det er Jesus talar om: «Den som trur, har evig liv.»

Til ei preike om dagen derpå

Dagen derpå etter opplevingar med Gud.

Temaet på ein andredag er: Kva gjer me med førstedagens feiring? Fekk det konsekvensar? Vart det gode minner eller ein dårleg dagen derpå? Ein kan utvida det og seia: Kva gjer me med opplevingane våre dagen etterpå? Nokon kan ha hatt pinseopplevingar, sterke og karismatiske opplevingar av at Gud er nær. Andre har stille opplevingar, eit ord eller ein salme som talte til dei, ei oppleving av at nokon høyrer. Eller sterke livsopplevingar som kjærleik og fødsel og død som knyter dei til noko større,

til meininga med livet. Eller ei retreatoppleving i det stille utan ord. Gode opplevingar skal ein takka for. Men dei kan og dra oss vidare.

Dagen derpå - Kva gjer me med opplevingane? Svaret er i vers 44: «Ingen kan koma til meg utan at Far som sende meg, drag han,» Opplevingane drar oss, dei er der for å flytta oss nærare Jesus og den vegen Gud vil me skal gå. Difor vil og opplevinga ta slutt. Folket i ørkenen vart ikkje verande i manna-underet, det tok slutt då dei kom fram: «Israelittane åt manna i førti år, til dei kom til land der det budde folk. Dei åt manna heilt til dei kom til grensa mot Kanaan» 2. Mos 16,35. Kanskje er svaret at opplevingane fører oss inn i eit nytt landskap. Inn til å læra meir om å leva med Jesus.

Er det Anden som drar? Fører opplevingane oss vidare til eit nytt landskap, drar dei i oss, eller blir det berre gode minner? Blir me skuffa over Gud når dagen derpå kjem, når andredagen ikkje er like flott som pinsedagen? Mange har opplevd dei sterke følelsane som unge kristne og opplevd at dei dabba av. Men kanskje dette var vegen inn i det vakne landskapet, til å vandra med Gud i eit litt anna tempo. Det er vanskeleg å laga eit mønster av opplevingar, for dei er individuelle og ulike. Men det går an å spørja: Fekk dei konsekvensar? Var det Anden som drog i oss? Og let me oss dra?

Det same seier Jesus etter brødunderet: «Sanneleg, sanneleg, eg seier dykk: De leitar ikkje etter meg fordi de såg teikn, men fordi de åt av brøda og vart mette. Arbeid ikkje for den mat som forgår, men for den mat som varer og

gjev evig liv, den som Menneskesonen skal gje dykk.» Joh 6, 26-27

Apostlane sin dagen derpå vart til kyrkja.

Etter pinsedagen kom dei til eit nytt landskap. Det var ikkje tungar av eld og suset av ein sterk vind. Det var kyrkja si tid med fellesskap og gudsteneste, ikkje like sterke opplevingar, men nok til å leva med Jesus i kvardagane. Brødunderet og pinsedagens eldtunger tok slutt etter ein dag, men då var folket kome fram til Jesus som er det sanne brødet frå himmelen. Dei kom fram til det nye livet med Jesus i Andens kraft, og «Dei heldt seg trufast til læra frå apostlane, til fellesskapet, brødsbrytinga og bønene.» Apg 2,42.

Salmeforslag

Opningssalme: 574 Ånd fra himlen kom med nåde. Mellom tekstlesingane: Pinsesalme som fortel om pinsehendinga som teksten frå Jesaja fortel om: 231 Apostlene satt i Jerusalem, eller 258 Himmelen tonar av lovsong. Til preika: 428 Just a closer walk with Thee.

Etter truvedkjenninga: 518 Grip du meg heilage Ande. Nattverd: 617 Vårt altarbord er duka. Til slutt: 232 I all sin glans nu stråler solen

TORE SKJÆVELAND
KYRKJEFAGSJEF I BJØRGVIN BISPEDØME
TS929@KYRKJA.NO

Vil du studere ved siden av jobb?

Kjønn, historie og teologi

TEOL 6744 (10 stp)

Studer kjønnsperspektiv ved å dykke ned i hellige tekster og tolke dem både historisk og teologisk. Dette emnet spenner over kildemateriale fra antikken til vår egen samtid.

Heldagssamlinger våren 2022

Les mer om emnet: mf.no/kjonn-historie-teologi

MF VITENSKAPELIG
HØYSKOLE

TREENIGHETS- SØNDAG

30. mai 2021

Prekentekest: Luk 10,21-24

Lesetekster: 1 Mos 18,1-8 / Rom 11,33-36

Liturgisk farge: Hvit

Om kommentaren

Dette er ikke en eksegetisk kommentar, men den tar for seg to momenter: Om og eventuelt hvordan man kan snakke om treenigheten, og om treenighetssøndagens plass i kirkeåret, på trappene av kirkeårets hverdagstid, og hva denne dagen da kan gi som en liten premissleverandør for den kommende kirkeårshverdagen.

Treenigheten – hvilke ord og bilder kan man bruke?

Kompleksiteten i treenigheten kommer frem i løpet av et halvt vers i treenighetssøndagens evangelietekst: *I samme stund jublet han (Jesus) i Den hellige ånd og sa «Jeg priser deg, Far, himmelens og jordens herre (...).»* Alle tre sider av treenigheten dras sammen: Jubelen skjer i Den hellige ånd, lovprisningen skjer til Far og gjøres av Sønnen. Dette er forvirrende, og hos meg tvinger det seg frem et behov for å forklare det. Hvilke ord skal da brukes om treenigheten?

Alt kan kritiseres, men la oss prøve

Jeg har selv forsøkt å skulle forklare den. Tilbake til 2009, da jeg var 20 år og snart skulle begynne å studere teologi, forsøkte jeg å forklare treenigheten slik: *Jeg tror at Gud skapte jorden og at evolusjon og skapelsesberetning er to sider av samme sak. Jeg tror at Jesus døde på korset for å frelse oss og at Den hellige ånd er noe som bor i oss, vi må bare søke det og lære å leve med det for å komme til troen på Gud.* Et fint forsøk fra en 20-åring på å forklare treenigheten, synes jeg, men så klart et forsøk det er veldig lett å kritisere. Ikke minst kan den 12 år eldre teologen finne mange svakheter i denne tesen. Og slik blir det veldig fort når man skal forsøke å forklare treenigheten – enhver fremstilling har svakheter som kan kritiseres. Mange har gjort gode forsøk på å illustrere treenigheten, hva det vil si at det er en i tre og

tre i en. Bilder finnes det mange av, og selv om mange vil mene at å sammenlikne treenigheten med et egg eller solen eller vannets ulike former ikke er teologisk holdbart så vil jeg slå et slag for disse bildene. Treenigheten er i menneskelig forstand ulogisk, og vi trenger bilder. Her er Jesus også et forbilde, som talte i lignelser til disiplene for at de skulle skjønne sammenhenger bedre.

Treenighetssøndag – siste festdag før hverdagen

I kirka er vi i løpet av ganske kort tid gjennom alle de store høytidene i kirkeåret – på under et halvt år har vi markert Jesu fødsel, hans selvforklaring som Gud, innstiftelsen av nattverden, Jesu død og oppstandelse, Jesu ferd tilbake til himmelen og Den Hellige Ånds inngang til vår verden. Nå er vi på treenighetssøndagen. Det er en dag som handler om summen av det hele – at samlet utgjør den kristne Gud tre sider som ikke kan deles, og heller ikke uten videre slås sammen. Fra skaperkraften via Gud som menneske til Ånden som vi alle kan være en del i strekker det seg. Og i løpet av dette halve året har vi feiret dager som vi kan si har konstituert den kristne troen. Det har vært mange høytider.

Nå er de store høytidene i kirkeåret allerede feiret. Det er den siste dagen på lenge det er den hvite festfargen som er gjeldende i kirken. Med få unntak er det nå dagene i treenighetstiden som gjelder – og treenighetstiden er lang. Den strekker seg i år til 25. søndag i treenighetstiden. I kirkene rundt omkring i landet er det fra og med neste søndag den grønne fargen som blir gjeldende – det som nærmest kan kalles hverdagsfargen i kirken. Vi går inn i en tid hvor evangelietekstene som blir lest i kirken ikke nødvendigvis går på det dogmatiske, det er ikke nødvendigvis noe som handler om fundamentet i vårt trossystem.

Derimot handler tekstene vel så mye om etikk og om *ringvirkningene* av hva de høytidene vi har vært gjennom betyr inn i hverdagen vår.

Hverdagens storhet

Livet har unektelig flest hverdager. Og det gjenspeiles også i kirkeåret. For nå går vi inn i det som kan kalles for hverdagstiden i kirkeåret. Ett halvt år hvor det ikke er de store festdagene som står i fokus, men dybdene i den kristne tro – hva betyr det for oss at Gud ble menneske? Hva betyr Den hellige ånd for oss? Hvordan tar vi dette med oss i hverdagen?

Det finnes mange måter å se hverdagen på. Men en ting er sikkert: Vi har alle en hverdag. Og det er i lys av hverdagsopplevelsene at vi møtes til fest. Vi er alle hverdagsmennesker som først og fremst lar oss forme av hverdagene våre. Det er ikke de største festmåltidene som mesteparten av livet handler om, men ofte den travle og enkle hverdagsmiddagen. Det er ikke den salige følelsen av frihet og gudsnærvær som nødvendigvis preger oss, men også følelsen av undring. Og det er like mye i undringen vi møter livet i lys av Gud – og Gud i lys av livet.

Festen i hverdagen

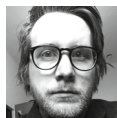
Kirken møter i så måte seg selv i et paradoks: For visst kan det kalles en hverdagstid i kirken – men enhver søndag, og enhver gudstjeneste, er en fest hvor vi feirer Jesu oppstandelse. Det er en fest å samles for Guds ansikt. Det er en fest å dele vin og brød på tvers av alt annet som kan skille oss. Det er en fest som forbereder oss på hverdagen, på å være Guds hender ute i verden.

Salmeforslag

243 Gud skapte lyset og livet og meg – Dette er etter mine begreper den beste barnesalmen i hele salmeboka. Om treenigheten, om å være skapt, være elsket og ha et fellesskap i kirken. Og den har enkle bevegelser til refrenget! Ta gjerne kontakt hvis du vil ha dem.

387 Evige Gud, vi tilber deg – Sigurd Lundes enkle, men dype treenighetssalme.

674 Pris være Gud – En lettsyngelig og glad salme med trinitarisk formel i refrenget og to gjennomgående mantraer: Lovprisning, og at handling og bønn må bli ett. Det er et godt ønske og viktig budskap ut i hverdagen.

.....
ESPEN DAHLGREN DOKSRØD
KAPELLAN I SVERRESBORG MENIGHET
ED523@KIRKEN.NO
.....

Kommende disputaser ved MF

MF VITENSKAPELIG
HØYSKOLE

Hilde Marie Movafagh

Mandag 3. mai kl 17.15
Digital disputas

Avhandlingen:
*Broadening the Perspective:
Prevenient Grace in Contemporary
Methodist Theology.*

Gunhild Maria Hugdal

Onsdag 9. juni kl 17.15
Digital disputas

Avhandlingen:
*The right choice and the free choice:
An empirical ethical contribution to
a Christian, feminist ethic of repro-
ductive justice.*

For mer informasjon, se mf.no

Erfaringsbasert master i klinisk sjelesorg

Master i klinisk sjelesorg er en videreutdanning som spesielt retter seg mot prester og diakoner. Studiet gir kompetanse for stillinger som stiller særskilte krav til sjelesorgfaglig kompetanse. Formålet med studiet er å dyktiggjøre for stillinger i kirke, helsevesen og samfunn som stiller særskilte krav til sjelesorgfaglig spesialistkompetanse.

Tilbys på heltid og deltid.

Ta utdanningen på MF!

MF VITENSKAPELIG HØYSKOLE
FOR TEOLOGI, RELIGION OG SAMFUNN

Les mer om studiet og opptakskrav:
mf.no/studiekatalog/klinisk-sjelesorg

MF har studier innen teologi, religion og samfunn. Les mer om studietilbudet vårt på mf.no.

Erfaringsbasert master i praktisk teologi

Er du prest og ønsker mulighet for faglig inspirasjon og fordykning? Ønsker du å bygge videre på erfaring og kunnskap du har opparbeidet?

MF VITENSKAPELIG HØYSKOLE
FOR TEOLOGI, RELIGION OG SAMFUNN

Mer informasjon:
mf.no/studiekatalog/praktisk-teologi

MF har studier innen teologi, religion og samfunn. Les mer om studietilbudet vårt på mf.no

Kirkefaglige webinar

Kirkerådets webinarserie for faglig påfyll for ansatte i Den norske kirke, helt enkelt tilgjengelig på nett og helt gratis!

Temaer knyttet til gudstjenesteliv, kultur, diakoni, trosopplæring og misjon.

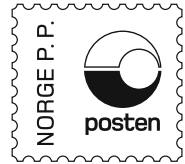
Bidragstyttere fra blant annet akademia, bispedømme-nivå og menigheter. Webinarene annonseres på intranettet Kirkebakken og i Kirkerådets nyhetsbrev, med påmeldingslenke. Alt er gratis!

HVER TORSDAG KL 09-10

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Se alle webinarne i etterkant på ressursbanken.no

Avsender:
Luthersk Kirketidende
MF vitenskapelig høyskole
Postboks 5144 Majorstuen
0302 Oslo

MÅNEDENS
SALME
MAY 2021

MÅ DIN VEI KOMME DEG I MØTE

(V. 1: N13 624)

1. Må din vei komme deg i møte,
vinden alltid være bak din rygg,
solens lys leke på ditt kinn,
regnet falle vennlig mot din jord.
Og må Guds gode hånd
verne om deg
til vi møtes igjen.
2. Må din dag stråle fra sin hvelving,
stjerner funkler i din dype natt,
blomster stå åpne langs din sti,
stormen aldri rocke ved ditt hus,
og må Guds gode hånd
verne om deg
til vi møtes igjen.

Original: Trad

Norsk gjendiktning: © Hans-Olav Mørk 2004, 2021

Gjengitt med tillatelse

Miljømerket 2041-0796 Trykksak

TRYKK/DESIGN: Østfold Trykkeri AS - www.ostfold-trykkeri.no